

Centrum Informatieveiligheid en Privacybescherming

Jaaroverzicht 2015 – Vooruitblik 2016

Versie 1.1
Datum 12 januari 2016

---

1. Inhoudsopgave

_____	1
1. Inhoudsopgave _____	2
2. Voorwoord _____	3
3. Balans van het jaar 2015 _____	4
3.1. Doelstellingen _____	4
3.2. Ontwikkeling van de CIP-Community. _____	4
3.3. Kennisdeling in 2015 _____	5
3.4. Toename Producten en Diensten Catalogus _____	6
3.5. Bevorderen van de toepassing in de praktijk _____	7
4. Vooruitblik 2016 _____	8
4.1. Doelstellingen _____	8
4.2. Ontwikkeling PDC in 2016 _____	8
4.2.1. Basiswerkvormen kennisdeling _____	10
4.2.2. Productaanbod _____	10
4.2.3. Bevorderen SAMEN DOEN _____	11
4.3. Ontwikkeling netwerk-gebaseerde diensten _____	11
5. Besluit _____	13
Bijlage: overzicht CIP-bijeenkomsten in 2015. _____	14
Eerste halfjaar _____	14
Tweede halfjaar _____	15

2. Voorwoord

Met de groeiende afhankelijkheid van elektronische dienstverlening, zowel in de overheid als in het bedrijfsleven, is het belang van de informatieveiligheid de laatste jaren sterk toegenomen. Management en medewerkers zijn zich steeds meer bewust geworden van de kwetsbaarheden die elektronische dienstverlening met zich meebrengt en realiseren zich dat informatieveiligheid een niet meer weg te denken onderdeel is van hun bedrijfsvoering.

Op de drempel van het nieuwe jaar werd in het Europees Parlement alsnog een voorlopig akkoord bereikt over de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Op 1 januari 2016 werd in Nederland de Wet Meldplicht Datalekken van kracht.

De toename van bewustzijn in de overheid en in de markt lijkt daarmee hand in hand te gaan met de voortschrijdende wetgeving, zowel op nationaal als op Europees niveau.

Tegelijkertijd constateren we dat ook de dreigingen blijven toenemen. In het cybersecurity beeld van 2016 blijkt dat spionage en criminaliteit de belangrijkste bedreigingen vormen en dat deze steeds professioneler worden georganiseerd.

Permanente progressie van onze weerbaarheid blijft dus nodig. Berusting in de huidige (inmiddels weliswaar verbeterde) situatie van informatieveiligheid, ofwel stilstand, is achteruitgang.

Voorts zien we ook dat er grote behoefte blijft bestaan aan praktische hulpmiddelen om concreet vorm te geven aan de verbetering van informatieveiligheid binnen de organisaties. Ook zien we een grote behoefte aan leren van elkaar. Op dit vlak is er binnen het CIP-netwerk weer veel gebeurd in 2015. Ook in 2016 zal deze lijn worden voortgezet en op een enkel punt worden uitgebreid.

In deze terug- en vooruitblik meer daarover.

3. Balans van het jaar 2015

3.1. Doelstellingen

Van meet af aan is doel van het CIP geweest: bundeling van de krachten en kennisdeling op het terrein van Informatieveiligheid en Privacybescherming. Het nut voor de aangesloten organisaties moet zijn: van elkaar leren, kennis nemen van elkaars practices, hergebruik, komen tot gezamenlijke afspraken, samen beleid maken en invoeren, etc. en zo doende de informatieveiligheid van de Nederlandse overheid te helpen toenemen bij een optimaal gebruik van overheidsmiddelen.

De basis van de CIP-activiteiten in enig jaar is samengesteld uit de volgende driedeling:

- (1) faciliteren actieve vormen voor kennisdeling,
- (2) beschikbaar stellen van praktische handreikingen en producten en
- (3) het stimuleren van implementatie van deze kennis en producten.

Naast deze algemene doelstellingen, waren in het jaarplan 2015 de volgende ambities geformuleerd:

Voor de komende jaren zien we mogelijkheden om de rol van het CIP verder te ontwikkelen. Als kennisplatform streven naar het bieden van dusdanige toegevoegde waarde, dat deelname voor organisaties uit alle overheidslagen interessant is.

Het CIP wil inspireren tot het daadwerkelijke gebruik bij participanten van de producten en werkwijzen die in het proces van kennisdeling en –ontwikkeling tot stand komen. Daarmee werken we enerzijds aan een grotere eenheid van handelen binnen de overheid en anderzijds aan het - door hergebruik - verlagen van de kosten.

3.2. Ontwikkeling van de CIP-Community.

De primaire focus bij het CIP ligt bij de uitvoerende overheid. Aangezien de problematiek van de informatieveiligheid sterk generieke kenmerken heeft, zijn ook buiten deze primaire doelgroep vele geïnteresseerden aangesloten in het netwerk. Op basis van het uitgangspunt 'Voor allen, door allen' hanteert CIP een open toetredingsbeleid voor alle overheden die behoefte hebben aan kennisdeling.

Daarnaast is een groot aantal kennispartners uit de markt aangesloten, die waardevolle bijdragen leveren aan de totstandkoming van allerhande producten. Daarmee spreken we over een door de overheid geregisseerd publiek-privaat netwerk.

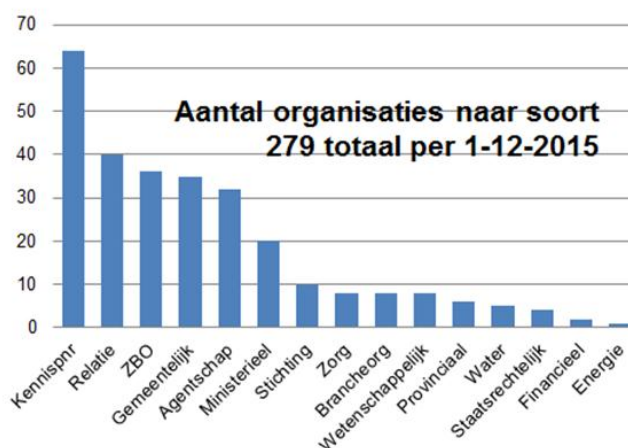
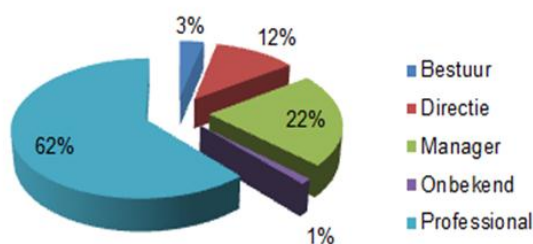
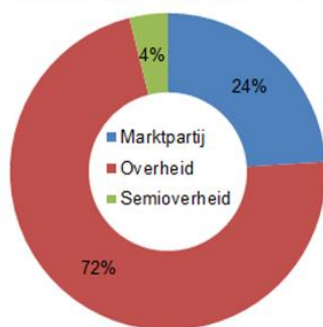
Per peildatum 1 december 2015 is de samenstelling van het netwerk als volgt:

Samenstelling van het CIP-Netwerk

Totaal 1121 personen per 1-12-2015

Verdeling Publiek-Privaat

De CIP-community kent per eind 2015 de volgende subcommunities/werkverbanden:

- Vijf domeingroepen, gericht op kennisdeling en productontwikkeling (domeingroepen Ketens, Governance & Normatiek, Awareness, Privacy en ID-Fraude).
- Drie Practitioners Communities (Praco's), gericht op implementatieondersteuning (PraCo's voor SSD, KSL en BIR).
- Meerdere werkgroepen die producten ontwikkelen of onderhouden.
- De virtuele samenwerkingsomgeving cip.pleo, waarop 430 mensen zijn aangesloten, afkomstig van 170 organisaties.

3.3. Kennisdeling in 2015

De Conferenties van 4 juni en 26 november trekken veel belangstellenden. Ca. 240 mensen van zeer diverse achtergrond zijn aanwezig en waarderen de conferenties gemiddeld goed.

Door het jaar heen worden veel kennissessies belegd voor de verschillende subcommunities. Ook enkele nieuwe communities zagen het 'levenslicht'.

Zo startte de Practitioners Community 'PraCo BIR' in maart. 71 mensen van 45 organisaties hebben zich aangesloten bij deze subcommunity. In de drie bijeenkomsten van 2015 participeerden steeds ca. 45 mensen. Er is veel belangstelling om in dit taaie aandachtsgebied van elkaar te leren en oplossingen te horen van anderen.

Ook voor informatieveilige inkoop en contractmanagement werden in 2015 verschillende sessies belegd en constateren we een behoefte om elkaar vaker over dit thema te spreken.

In de bijlage (jaarkalender) is een overzicht opgenomen van de kennisdelingsbijeenkomsten die in 2015 plaatsvonden binnen zowel bestaande als nieuwe subcommunities.

3.4. Toename Producten en Diensten Catalogus

Veel nadruk is gelegd op de doorontwikkeling van bestaande producten en de totstandbrenging van nieuwe producten. Kennispartners zijn steeds actiever betrokken bij werkgroepen en dus bij de totstandkoming van producten, hetgeen de productiviteit ten goede komt.

Bij het beëindigen van de Taskforce BID heeft CIP de BIR-operationele producten beschikbaar gesteld op de publieke site.

De productlijn Grip op SSD is verder verrijkt en zowel op de gebieden privacy als security awareness zijn nuttige productlijnen gestart, die al veel bruikbaar hebben opgeleverd.

Samenvattend is de product- en dienstencatalogus in 2015 uitgebreid met de volgende producten.

- SSD-normen is in Engelse vertaling opgeleverd door Kennispartner IBM. Het product is van belang vanwege het mogelijke gebruik door offshore-locaties van de softwareleveranciers.
- Voor mobiele apps werd een nieuwe normenkader gelanceerd: SSDm.
- Grip op Beveiliging in Inkoopcontracten werd uitgebracht. Dit document beschrijft een template voor een beveiligingsovereenkomst en geeft invulling aan het informatiebeveiligingsbeleid van organisaties, specifiek die binnen de Rijksoverheid, waarbij het beleid en daarmee de contractering moet voldoen aan de BIR.
- Met de 'Privacy Baseline', werd een handreiking opgeleverd voor de praktische omgang met privacy in de organisatie. Bedoeld om enerzijds het privacy management te ondersteunen en anderzijds op uitvoeringsniveau handvatten te bieden.
- In het kader van security awareness wordt vanaf juni 2015 elke 2 weken op donderdag een nieuwe 'CIP-Cast' geplaatst. Dit zijn korte filmpjes die een thema belichten. Laagdrempelig inzetbaar binnen awareness-programma's of gewoon incidenteel. Ze zijn te benaderen met een link op de CIP-site.
- Een serious game voor een managen van een crisis werd opgeleverd en uitgevoerd op najaarsconferentie. De game kan gebruikt worden door iedere belangstellende organisatie.
- BIR-Operationele Producten zijn op de CIP-site gezet nadat de taskforce haar activiteiten staakte.
- N.a.v. een in november uitgezette enquête over de stand van privacy management bij organisaties in het CIP-netwerk, werd een 'privacy-beeld' uitgebracht, voorzien van suggesties voor de versterking van het privacy management.

Voor het complete productoverzicht, zie www.cip-overheid.nl of klik op volgende link:

Snel naar Producten

3.5. Bevorderen van de toepassing in de praktijk

Als kennisnetwerk heeft CIP geen operationele rol bij de daadwerkelijke toepassing van de kennis en producten in de organisaties van de participanten.

Naast kennisdeling en productontwikkeling proberen we echter wel te inspireren en enthousiasmeren om het daadwerkelijk gebruik in de organisaties te stimuleren. Vooral de practitioners communities voor SSD en BIR zijn hierop gericht.

De toepassing van SSD heeft de werking van een olievlek. Steeds meer organisaties gebruiken het als een goed middel om de veiligheid van hun software te vergroten. Onder deze organisaties heeft een 19-tal partijen door de onderschrijving van het SSD-manifest ook verklaard een ambassadeursrol te willen vervullen. Dat betreft de volgende organisaties.

Manifestpartijen Grip op SSD per 31-12-2015

Cert2Connect	Logius
CAK	Ngi/NGN
Capgemini	OSQR Group
Centric	OWASP Chapter Leader NL
CIZ	Sogeti
Deloitte	Supply Value
DKTP	SVB
DUO	UWV
IBM	Valori
ilionX	

Met een groot aantal voor het aandachtsgebied informatieveiligheid relevante organisaties en platforms zijn opbouwende contacten ontstaan, zowel binnen de overheid als binnen de kring van marktpartijen: ICCIO/SIB, NCSC, NCTV, VNG/IBD, NCDO, PvIB, NOREA, ISACA, NGI, Nederland ICT, EPC en Alert Online. Deze contacten bevorderen de bredere bekendheid van elkaars producten en het zicht op de mogelijkheden voor hergebruik en implementatie.

Het gebruik van de samenwerkingsomgeving [cip.pleio](http://cip.pleio.nl) is dit jaar duidelijk toegenomen. Steeds meer ontwikkelt zich dit tevens tot een platform waarin specialisten binnen onze organisaties gevonden kunnen worden. Als het ware is hiermee een virtuele matching-dienst ontstaan.

Een heugelijk feit was ook het uitbrengen door het NCSC van de definitieve versie van de webrichtlijnen. Hieraan is door CIP veel werk verzet. De binnen CIP ontwikkelde methode SIVA, waarmee wij praktische, in eenduidige vorm gestelde uitwerkingen maken van normenkaders, is hierin toegepast. Het uitbrengen van de webrichtlijnen-versie 2 betekent een stimulans voor de verbreiding van de methode en een stap in de richting van eenduidig normtaalgebruik.

4. Vooruitblik 2016

4.1. Doelstellingen

De basisdoelstellingen blijven in 2016 gehandhaafd, te weten: de bundeling van de krachten en kennisdeling op het terrein van Informatiebeveiliging en Privacybescherming. Het nut voor de aangesloten organisaties moet zijn: van elkaar leren, kennis nemen van elkaars practices, hergebruik, komen tot gezamenlijke afspraken, samen beleid maken en invoeren, etc. en zo doende de informatieveiligheid van de Nederlandse overheid te helpen toenemen bij een optimaal gebruik van overheidsmiddelen.

De basis van de CIP-activiteiten in enig jaar is samengesteld uit de volgende driedeling:

- (1) faciliteren actieve vormen voor kennisdeling,
- (2) beschikbaar stellen van praktische handreikingen en producten en
- (3) stimuleren van implementatie van deze kennis en producten.

Naast deze algemene doelstellingen, hebben we voor het jaar 2016 de volgende extra ontwikkeldoelstelling:

Versterking van de toegevoegde waarde in het implementatiedomein door de ontwikkeling van enkele diensten die met behulp van het CIP-netwerk geleverd kunnen worden. Prioriteiten bij de vorming van deze diensten liggen op het terrein van de implementatie van de BIR, de implementatie van SSD en een vraagbaakfunctie rond het thema Privacy.

4.2. Ontwikkeling PDC in 2016

Het CIP blijft werken aan een goed aanbod van nuttige kennisbijeenkomsten en hanteerbare producten op het gebied van Informatiebeveiliging en Privacybescherming.

Daarbij wordt een leer- en verankercyclus gebruikt die bedoeld is om toegankelijke kennisproducten aan te bieden voor hergebruik en implementatie binnen de aangesloten organisaties. De verschillende werkvormen binnen het CIP zijn bedoeld om dit proces te ondersteunen.

Zie voor de samenhang het hierna volgende schema 'Leren en Verankeren':

Ook in het jaar 2016 zullen de volgende clusters van activiteiten worden voortgezet.

Basis-werkvormen Kennisdeling

Faciliteren actieve vormen voor kennisdeling.

Product Aanbod

Beschikbaar stellen van praktische handreikingen en producten.

Bevorderen SAMEN DOEN

Stimuleren van implementatie van deze kennis en producten.

Met het portfolio van het CIP bieden we concrete handvatten aan participanten voor de verhoging van enerzijds de weerbaarheid en anderzijds het herstelvermogen. Het karakter van een netwerkorganisatie zoals het CIP is, leent zich bij uitstek voor acties en producten in het weerbaarheidsdomein. Herstelvermogen hangt sterk samen met de technische mogelijkheden van de individuele organisaties. De netwerkorganisatie beperkt zich op dit punt tot het faciliteren van snelle onderlinge bereikbaarheid.

Het CIP-portfolio kan als volgt worden ingedeeld naar toepassingsgebieden en heeft (in containerbegrippen) bij aanvang 2016 de volgende inhoud:

CIP-activiteiten en producten		
	Weerbaarheid	Herstelvermogen
Bevorderen SAMEN DOEN	<ul style="list-style-type: none"> > Practitioners Communities voor: SSD, BIR, KSL > Diverse werkgroepen > Cursus en Teasertrainingen SSD 	<ul style="list-style-type: none"> > Snelle onderlinge bereikbaarheid in CIP-netwerk via cip.peio. > Verbinding met NCSC in NENSYS
Product Aanbod	<ul style="list-style-type: none"> > SSD-producten, KSL, div. handreikingen > BIR-OP en Thema-uitwerkingen > Grip op Privacy + Priv.Normenkader > PIA-paper en practices > Grip op Veilige Inkoop > e-Learningmodules, > CIP-Casts, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> > Serious game: Cirisioefening
Basis-werkvormen Kennisdeling	<ul style="list-style-type: none"> > 5 Domeingroepen, > Kennissessies, > Conferenties > Cip.pleio.nl 	<ul style="list-style-type: none"> > Subcommunity Cyber Security Platform (Sinds Opzet Rijks-ISAC slapend) > Opgezet: Rijks-ISAC

De navolgende paragrafen bevatten per laag van dit model een korte beschrijving van de voorgenomen activiteiten, ontwikkelingen en of toevoegingen in 2016.

4.2.1. Basiswerkvormen kennisdeling

De volgende activiteiten en diensten vormen de basis van de werking van het CIP en daarmee het fundament van de samenwerking. Deze activiteiten worden in 2016 voortgezet.

Speurfunctie: signaleren van nieuwe ontwikkelingen, het ophalen van informatie van het internet, uit het netwerk, bij Participanten en bij Kennispartners en toetsen op relevantie voor breed gebruik of verder onderzoek. Iedereen in het netwerk wordt opgeroepen om ook actief te signaleren.

Voorjaars- en najaarsconferenties. Deze worden in 2016 belegd op resp. 26 mei en 24 november. De conferenties zullen iets meer toegespitst worden op thema's, met het doel de diepgang te vergroten. Dit zal wel tot gevolg hebben dat de deelname zich wat meer zal uitslecteren naar interesseprofiel.

Ronde tafels/bijeenkomsten Kennispartners (enkele in 2016). Een eerste valt op 10 februari en gaat over Privacy. Met kennispartners PMP, Key2Control en KPN.

Domeingroepen.

- Ketenproblematiek. Thema's voor 2016 zijn o.a. de verrijking van de Keten Service Library.
- Governance & Normatiek. Ontwikkelingen concentreren zich op volgende Thema-uitwerkingen van BIR-onderdelen o.b.v. de SIVA-methodiek.
- Awareness. Ook in 2016 wordt uitgegaan van een actieve rol in Alert online. Awareness-sessies worden georganiseerd met kennispartners in het netwerk. Verder ligt er nadruk op het voorzetten van de CIP-Casts. Een actieve relatie wordt onderhouden in de redactieraad van iBewustzijn, waar enerzijds onze uitingen onder de aandacht worden gebracht en anderzijds beschikbaar materiaal van anderen wordt opgehaald.
- Privacy. Thema's voor 2016 zijn het volgen van en inspelen op de Europese Verordening Gegevensbescherming. Privacy-leersessies worden georganiseerd met kennispartners.
- Identiteitsfraude. Agenda wordt nog gevormd.

4.2.2. Productaanbod

Zie voor het beschikbare aanbod de sites www.cip-overheid.nl en <https://cip.pleio.nl/>.

Ontwikkelingsactiviteiten

- Verder uitbreiden van SSD met nieuwe practices.
- Uitbrengen van nieuwe thema-uitwerkingen die als handvatten kunnen worden gebruikt bij het implementeren van de BIR en soortgelijke baselines. Met deze ontwikkeling wordt tevens gebouwd aan een zg. object-gebaseerde

normenbibliotheek, die ook zal worden voorzien van een maturity model. Hiermee wil CIP een bijdrage leveren aan een eenduidig verstaan van normatiek, en daarnaast een instrument bieden voor een geijkte volwassenheidsmeting.

- Periodieke productie van CIP-Casts voor tweewekelijkse releases van laagdrempelige awareness-uitingen.
- Doorontwikkelen van de onderdelen van Grip op Privacy met o.m. de consequenties van de Europese Privacywetgeving.

Beheeractiviteiten van de bestaande producten

Het actueel houden en evolueren van de bestaande producten is een steeds toenemend deel van het werk binnen het geheel van productwerkzaamheden. Het Life cycle management op de producten gaat in 2016 derhalve toenemende aandacht vergen.

4.2.3. Bevorderen SAMEN DOEN

Voorzetting van bestaande activiteiten

- Bevorderen van de implementatie en uniformiteit van Secure Software Development binnen de overheid. De Practitioners Community is hiertoe opgezet. De Practitioners Community Secure Software Development bestaat uit overheidsorganisaties en kennispartners die SSD willen implementeren en verrijken. Deze werkvorm bevordert een uniforme view op de methodiek met een gezamenlijke doorontwikkeling waarbij het CIP leidt en begeleidt.
- Het bevorderen van de opname van SSD in het aanbod van leveranciers in de markt. Ook dit element is onderdeel van het werk van de Practitioners Community.
- Het stimuleren van het volgen van de SSD-cursus door participanten en kennispartners en het promoten van kennispartners die de cursus kunnen geven.
- Bevorderen van het gebruik van de practices in Keten Service library (KSL) bij de overheid en bij marktpartijen enerzijds, en het verrijken van de library met practices en governanceprincipes anderzijds. (Binnen het verband van de Practitioners Community KSL).
- Bevorderen van de implementatie van de BIR, ook bij de uitvoerende overheid door het faciliteren van het onderling leren van implementaties in de BIR-Practitioners Community. De focus ligt in 2016 vooral op het proportioneel en risico-gestuurd aanvliegen van de BIR-implementatie.
- Serious Gaming: bevorderen van de uitvoering van de crisisoefening bij participanten en het gelijktijdig opzetten van een kring van moderatoren in het CIP-netwerk die dit kunnen begeleiden.

4.3. Ontwikkeling netwerk-gebaseerde diensten

Na een aantal gesprekken met en reacties van bestuurders op de strategische nota 'CIP- Ontwikkelingsscenario's' is besloten langs geleidelijke weg enkele diensten te ontwikkelen, die vooral gericht zijn op hulp/advies in praktijksituaties, invoeringstrajecten, etc. Daarmee wordt het stimuleren van het daadwerkelijk gebruik van producten en het toepassen van gedeelde kennis in de praktijk extra kracht bijgezet.

Mogelijke dienstenvormen

Zoals uit het onderzoek bleek, ligt de grootste belangstelling en vraagstelling bij de thema's BIR-implementatie, SSD-implementatie en Privacy. De focus bij de ontwikkeling ligt dan ook bij de volgende diensten.

1. BIR-implementatie: adviesvorming over aanpak, hoe dat risico-gestuurd en proportioneel kan, etc.
2. SSD-implementatie: adviesvorming over aanpak, hoe dat risico-gestuurd en proportioneel kan, etc.
3. Privacy: inregelen van een vraagbaakfunctie.

Daarnaast zijn de volgende ideeën voor diensten nog opgekomen:

4. Fall back voorziening/tijdelijke uitbreiding IB-personeel voor kleinere organisaties.
5. Uitvoering van het serious game 'Crisis'.

Aanpak implementatieadviesdiensten BIR en SSD: geleidelijke ontwikkeling

Het is van belang op kleine schaal te beginnen en in een zodanige aanpak, dat bijgestuurd of gestopt kan worden. Ofwel: proberen en testen in de praktijk. De mate waarin dit succesvol zal zijn hangt direct samen met de bereidheid van partijen om eraan mee te werken. Ook hier geldt het uitgangspunt 'voor allen, door allen'.

Voor implementatieadviesdiensten denken we aan een vorm in de sfeer van het gateway review. Daartoe moet in het netwerk bij grotere organisaties de bereidheid worden gevonden om benoemde specialisten een aantal dagen per jaar af te staan voor korte adviesopdrachten elders. Teams moeten multidisciplinair kunnen worden samengesteld (bijv. uit de ADR, een ministerie, een uitvoerder). Een alternatief bij het leveren van deze diensten kan ook zijn dat een kennispartner wordt ingehuurd door een vragende partij en wordt betaald door de vragende partij. Uitvoering zal dan wel moeten plaatsvinden o.b.v. een daartoe te ontwikkelen standaardaanpak.

Aanpak vraagbaakfunctie Privacy: opbouw virtueel team

Deze functie zal volledig ondersteund worden met cip.pleio. Een groep van mensen in het netwerk wordt aangezocht om zo nu en dan een vraag te beantwoorden. Vele handen maken hier het werk licht. Naar aanleiding van de privacy-enquête van eind 2015 is al een kring van mensen gevormd die hieraan willen bijdragen.

Aanpak bij Fall-back voorziening kleinere organisaties

De CIP-rol zal op dit punt beperkt zijn tot het signaleren van deze vragen, het faciliteren bij het leggen van contacten en bestuurlijke advisering.

Aanpak uitvoering serious game 'Crisis'

Voor de uitvoering bouwen we een kring op van moderatoren die het spel in hun eigen organisatie kunnen begeleiden en die bereid zijn het ook een enkele keer bij een collega-organisatie binnen het CIP-netwerk te doen. Het materiaal van de game is volledig beschikbaar voor deze kring van moderatoren.

Voor diensten die ontwikkeld worden, geldt altijd dat CIP de input verzorgt (het rugzakje van kennis en producten) en grip houdt op de kwaliteit van geleverde diensten.

5. Besluit

Tot slot past het mij om iedereen te bedanken die heeft bijgedragen aan de resultaten die in 2015 zijn geboekt. Doordat veel mensen er een stukje tijd in investeerden, kon er veel tot stand komen.

Ook de organisaties die deze inzet mogelijk maakten past een dankwoord. Zonder hun participatie, kennispartnerschap en investeringsbereidheid zou CIP geen bestaansmogelijkheid hebben.

Ook voor 2016 hopen we weer op jullie te mogen rekenen, zodat we kunnen blijven werken aan de toename van de informatieveiligheid van de Nederlandse overheid.

Ad Reuijl
Directeur CIP

Bijlage: overzicht CIP-bijeenkomsten in 2015.

Eerste halfjaar

week	dag	datum	maand		
	di	20	1	Pressure Cooker Sessie Meetbaar Secure Gedrag	
	do	29	1	MT CIP Amsterdam, La Guardiaweg 116	
	do	5	2	DG Awareness	
	woe	11	2	DG Privacy	
	woe	18	2	PraCo KSL	
	do	19	2	DG Ketens	
9	ma	23	2	Presentatie door Wiekram inzake SIVA / ITOMM bij Isaca Chapter NL	
	woe	25	2	Bijeenkomst "Breek met de traditionele inkoop van ICT (beveiliging)"	
	woe	4	3	DG Governance & Normatiek	
	woe	11	3	PraCo SSD	
	di	17	3	PraCo BIR	
	do	19	3	MT CIP, Utrecht (BKWI)	DG Awareness
	woe	25	3	DG ID-fraude ("werkdag") Den Haag BZK	Werkgroep SSD
	do	26	3	DG Ketens	
	do	9	4	Sessie Veilig Meetbaar Gedrag, HSD Campus Den Haag	
	di	14	4	Werkgroep SSD Securitytesten	
	woe	15	4	DG Privacy	PraCo KSL
			4	Presentatie Wiekram bij Fontys Eindhoven	
	woe	22	4	DG Governance & Normatiek	Presentatie SSD in Forum STD
			4	SSD presentatie bij Forum Standaardisatie	
18	ma	27	4	koningsdag	
	woe	29	4	CIP+Valori SSD toepassen in software ontwikkeling	
	do	30	4	DG Ketens	DG Awareness
			4	SSD presentatie voor OWASP Chapter NL	
	di	5	5	bevrijdingsdag	
	woe	6	5	CIP+Valori Software testen op SSD	
	do	7	5	MT CIP, DUO Zwolle, Hanzelaan 280, 8017 JJ Zwolle	
	do	21	5	DG ID-fraude ("werkdag") + dg Pivacy	CIP+TNO 'Herhaald Slachtofferscha
	woe	27	5	18:00 - 21:00 Veilige Software Ngi-NGN SIG Informatiebeveiliging	
	do	4	6	CIP voorjaarsconferentie Putten (kasteel Vanenburg)	
	do	11	6	MT CIP Amsterdam, Sloterdijk	DG Awareness
	woe	17	6	CIP spreker bij avondsessie Ngi-NGN SIG Informatiebeveiliging	
	do	25	6	CIP spreker bij avondsessie Ngi-NGN SIG Informatiebeveiliging	

Tweede halfjaar

week	dag	datum	maand		
	do	9	7	MT CIP, DUO Groningen (Kempkensberg)	
	do	23	7	DG Awareness	
	do	30	7	DG Ketens	
	do	20	8	Gegevensuitwisseling in samenwerkingsverbanden, CIZ	
	do	27	8	MT CIP, BKWI Utrecht	
	do	3	9	DG Awareness	
	woe	9	9	DG Privacy	
	do	10	9	DG Ketens	
				WG Privacy by Design	
38	ma	14	9	WG SSDm	
	woe	16	9	Praco BIR	DG Governance&Normatiek
	woe	23	9	PraCo SSD	
	do	1	10	SSD Testen	
	woe	7	10	Workshop met SupplyValue: Innovatief Inkopen van Informatiebeveiliging (7 of	
	do	8	10	MT CIP, SVB, Graadt van Roggenweg 400, 3531 AH Utrecht	
	do	15	10	DG Awareness	
	woe	21	10	SSD voor de Opdrachtgevende Overheid	
	do	22	10	DG Ketens	
				Workshop met SupplyValue: Innovatief Inkopen van Informatiebeveiliging (7 er	
44	ma	26	10	Wg BIR ISMS	
	di	27	10	Kennispartnersessie CIP/PBLQ: Save in Cyberspace	
	woe	28	10	WG BIR Management	
	do	29	10	WG Privacy by Design	
	vrij	30	10	Workshop "Leren samenwerken tussen organisaties"	
45	ma	2	11	WG SSDm	
	woe	4	11	Ontwikkeling van een hosting referentiekader SSD	
	do	5	11	MT CIP, BKWI Utrecht	CIP-Presentatie SSD op Info Securit
				Info security Inpearit	
	woe	11	11	DG Privacy <onder voorbehoud>	
	do	12	11	De opdrachtgever aan het stuur (overheid)	
	woe	18	11	WG BIR GRC-Tooling	
	do	19	11	ECP Jaarcongres	
				SSD Valori workshop "de methode"	
	woe	25	11	SSD Valori workshop "de beveiligingseisen"	
	do	26	11	CIP najaarsconferentie Putten	
	woe	9	12	WG SSD Testen	
	do	17	12	MT CIP, UWV La Guardiaweg 116, Amsterdam	